EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2021/1666,

annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Clean Sky 2 -yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Clean Sky 2 -yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon liikenne- ja matkailuvaliokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0109/2021),

A. ottaa huomioon, että Clean Sky -yhteisyritys perustettiin joulukuussa 2007 neuvoston asetuksella (EY) N:o 71/2008 (joka tuli voimaan 7. helmikuuta 2008) ajanjaksoksi, joka ulottuu 31 päivään joulukuuta 2017 saakka, ja että yhteisyritys aloitti itsenäisen toimintansa marraskuussa 2009;

B. ottaa huomioon, että asetuksella (EU) N:o 558/2014 perustettu Clean Sky 2 -yhteisyritys korvasi 27. kesäkuuta 2014 alkaen Clean Sky -yhteisyrityksen Horisontti 2020 -puiteohjelman puitteissa, ja että yhteisyrityksen toiminnan kestoa jatkettiin 31. joulukuuta 2024 saakka;

C. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen päätavoitteena on edistää merkittävästi ilmailualan teknologioiden ympäristövaikutusten vähentämistä ja vahvan ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyisen ilmailuteollisuuden ja toimitusketjun kehittämistä Eurooppaan;

D. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat unioni, jota edustaa komissio, ja yksityiset osakkaat eli neuvoston asetuksen (EU) N:o 558/2014 liitteessä II luetellut vetäjät ja assosiaatiojäsenet sekä ydinkumppanit, jotka on valittu avoimella, syrjimättömällä ja kilpailuun perustuvalla ehdotuspyynnöllä, johon sovelletaan riippumatonta arviointia, 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

E. ottaa huomioon, että unioni rahoittaa yhteisyrityksen toiminnan toista vaihetta Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarviosta enintään 1 755 000 000 eurolla, EFTAn määrärahat mukaan luettuina, ja yksityiset osakkaat rahoittavat täydentäviin toimiin tarkoitettuja luontoissuorituksia vähintään 965 250 000 eurolla asetuksessa määritellyllä ajanjaksolla;

Talousarvio- ja varainhallinto

1. toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen kertomuksessa yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2019 katsotaan, että tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. joulukuuta 2019 sekä sen toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitosääntöjen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti; panee merkille, että tilien perustana olevat toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset;

2. panee merkille, että yhteisyrityksen vuoden 2019 lopullinen käytettävissä oleva talousarvio, mukaan lukien talousarvioon uudelleen otetut edeltävien vuosien käyttämättömät määrärahat, käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat, sisälsi 305 802 617 euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 341 424 430 euroa maksumäärärahoja; panee merkille, että maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 97,68 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 94,69 prosenttia; panee lisäksi tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että käyttöaste niissä yhteisyrityksen vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 99,8 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 97,3 prosenttia;

3. toteaa, että unionin enimmäisrahoitusosuus Clean Sky -yhteisyritykselle oli 800 000 000 euroa seitsemännen puiteohjelman aihealueesta 7 (Liikenne) ja että unionin rahoitusosuus oli yhteensä 799 957 841 euroa; panee merkille, että teollisuutta edustavat osakkaat (integroitujen teknologioiden demonstraatiotoimien vetäjät ja niiden assosiaatiojäsenet) osallistuivat seitsemännen puiteohjelman hankkeisiin yhteensä 608 983 634 eurolla, joista 594 100 843 euroa validoitiin luontoissuorituksina ja 14 882 791 euroa käteissuorituksina juokseviin menoihin;

4. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että seitsemänteen puiteohjelmaan kuuluvat toimet päätettiin virallisesti vuonna 2017 toteutusasteen ollessa lähes 100 prosenttia; panee merkille, että vuonna 2019 yhteisyritys peri takaisin vielä noin 1 135 068 euroa, jotka liittyivät selvittämättä oleviin ennakkomaksuihin ja jälkitarkastusten tuloksiin;

5. toteaa, että vuoden 2019 loppuun mennessä unioni myönsi asetuksen (EU) N:o 558/2014 mukaisesti Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvasta 1 755 000 000 euron enimmäismäärästä 1 139 704 889 euroa Horisontti 2020 -ohjelman operatiivisiin toimiin ja että lisäksi yksityiset osakkaat maksoivat 18 815 677 euroa käteisenä juokseviin kustannuksiin ja validoivat 273 851 600 euroa luontoissuorituksina toimintakustannuksiin ja 899 843 302 euroa luontoissuorituksina täydentäviin toimiin;

6. panee merkille, että yhteisyrityksissä, jotka saavat taloudellista tukea yksityisiltä osakkailtaan, on käytössä erilaisia menettelyjä; kehottaa yhdenmukaistamaan luontoissuoritusten laskentatavan kaikissa yhteisyrityksissä; katsoo, että yhteisen menettelytavan olisi mahdollistettava avoimet ja vaikuttavat arviointimenetelmät, joiden tuloksena saadaan suorituksen todellinen arvo; kehottaa tilintarkastustuomioistuinta valvomaan riippumattomien ulkoisten tarkastajien tekemiä tarkastuksia; kehottaa myös vahvistamaan asianmukaisen säädöskehyksen, jolla varmistetaan, että vaaditun rahoitusosuuden määrä saadaan ohjelman loppuun mennessä; panee merkille, että lainsäädäntökehykseen voisi sisältyä vaatimuksia, joiden mukaan yksityinen rahoitusosuus on maksettava ennen tai samaan aikaan kuin vastaava unionin rahoitusosuus;

Ehdotuspyynnöt

7. panee merkille, että yhteisyritys käynnisti vuonna 2019 yhden ehdotuspyynnön, joka käsitti 62 aihealuetta (ehdotuspyyntö nro 10), sai 448 tukikelpoista ehdotusta ehdotuspyynnöissä 09 ja 10 (450:stä) ja valitsi 114 ehdotusta; panee merkille yhteisyrityksen globaalin hankekannan, joka koostuu 574 hankkeesta, jotka on myönnetty kilpailuun perustuvien ehdotuspyyntöjen perusteella;

8. panee merkille, että ydinkumppaneita on yhteensä 256 ja että niistä 70 on tytäryhtiöitä tai rahoituksen saajaan yhteydessä olevia kolmansia osapuolia ja yli 58 on pieniä ja keskisuuria yrityksiä;

9. panee merkille, että vuonna 2019 toteutettiin onnistuneesti kaksi ehdotuspyyntöä: maaliskuussa julkaistiin kahdeksas ehdotuspyyntö, jossa 58 aihealuetta 68:sta hyväksyttiin, ja lokakuussa julkaistiin yhdeksäs ehdotuspyyntö, jossa valittuja aihealueita oli 53 yhteensä 55:stä; panee lisäksi merkille, että kymmenes ehdotuspyyntö käynnistettiin toukokuussa 2019 ja sitä arvioitiin marraskuussa 2019; panee merkille, että kumuloituneissa kymmenessä ehdotuspyynnössä oli mukana yli 730 kumppania 28:sta eri maasta ja että pienet ja keskisuuret yritykset olivat vahvasti mukana osallistujina ja avustusten saajina ja että ehdotuspyyntöjen rahoitus oli lähes 505 000 000 euroa;

Toiminnan tuloksellisuus

10. panee merkille, että yhteisyritys käyttää keskeisiä tulosindikaattoreita tuloksellisuuden ja monialaisten kysymysten seurantaan Horisontti 2020 -ohjelmassa ja erityisiä keskeisiä tulosindikaattoreita, kuten ehdotuspyyntöaiheiden onnistumisastetta, työsuunnitelman toteuttamista ja jälkitarkastusten kattavuutta;

11. pyytää yhteisyritystä tarkistamaan viestintästrategiaansa sen varmistamiseksi, että asianomaiset sidosryhmät ovat tietoisia sen tehtävästä, toiminnasta ja saavutuksista.

12. panee merkille, että yhteisyritys on ottanut käyttöön ohjelmansa täytäntöönpanon seuraamiseksi erilaisia välineitä, kuten neljännesvuosittain laadittavat raportit integroitujen teknologioiden demonstraatiotoimista (Integrated Technology Demonstrators, ITD), innovatiivisten ilma-alusten demonstraatioalustaa koskevista toimista (Innovative Aircraft Demonstrator Platforms, IADP), ITD/IADP-tason ohjauskomiteoista ja ITD:n ja IADP:n toiminnan tuloksellisuuden vuotuisista tarkasteluista, ja että yhteisyritys raportoi säännöllisesti hallintoneuvostolle; panee lisäksi merkille, että vuosien 2018–2019 työsuunnitelmassa ilmoitetuista 11 tavoitteesta kolme saavutettiin ja kahdeksan oli käynnissä ja että kaikki hallinnolliset tavoitteet saavutettiin;

13. panee merkille suurten matkustaja-alusten demonstraatioiden ja niiden perustana olevien teknologioiden vuonna 2019 saavuttamat välitavoitteet, jotka määrittävät siirtymisen epäspesifistä suunnittelusta spesifiseen suunnitteluun, ja siihen liittyvän laitteiston kokoamisen, syöttöliikenteen ilma-aluksia koskevien IADP-toimien tulokset, jotka liittyvät vihreään käsitteelliseen ilma-alukseen, nopean pyöriväsiipisen ilma-aluksen IADP:n kahden demonstraation edistymisen sekä useat edistysaskeleet ja tapahtumat ilma-aluksen runkoa koskevien ITD-toimien, moottoreita koskevien ITD-toimien ja järjestelmiä koskevien ITD-toimien sekä ekologista suunnittelua ja pienimuotoista lentoliikennettä koskevien poikittaistoimien toteuttamisessa, ja panee merkille, että yhteisyritys valmistautui kehittämiensä teknologioiden ensimmäiseen yleiseen arviointiin; suhtautuu myönteisesti näihin saavutuksiin, jotka ovat osaltaan edistäneet kestävän infrastruktuurin varmistamista; suhtautuu myönteisesti siirtymiseen hiilipohjaisesta sähköntuotannosta uusiutuviin energialähteisiin, jotka paitsi vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä ja muita kaasupäästöjä myös vähentävät ilmansaasteita ja viime kädessä edistävät siten terveyttä;

14. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta, että vuoden 2019 lopussa Horisontti 2020 -puiteohjelman toteutusaste oli 89 prosenttia yhteisyritykselle osoitettuja toimia koskevien ehdotuspyyntömenettelyjen osalta;

15. muistuttaa yhteisyrityksen keskeisestä roolista sen varmistamisessa, että nopeutetaan tuntuvasti sellaisen vihreän teknologian käyttöönottoa, jolla pyritään vähentämään ilma-alusten hiilidioksidipäästöjä ja melutasoa; katsoo, että yhteisyrityksen seuraajalla, puhdasta ilmailua koskevalla eurooppalaisella kumppanuudella, on tärkeä rooli sen varmistamisessa, että ilmailuala osallistuu Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan;

16. kehottaa komissiota varmistamaan, että yhteisyrityksen tuleva toimintaohjelma vastaa unionin lainsäädännössä vahvistettuja vaatimuksia ja tavoitteita siltä osin kuin on kyse ilmastonmuutoksen hillinnästä ja digitalisoinnista ja että siinä noudatetaan sekä komission että teollisuuden laatimia alan strategioita;

17. kehottaa komissiota ja tilintarkastustuomioistuinta ottamaan käyttöön perusteellisen toiminnan tuloksellisuuden seurantamenetelmän, jotta voidaan arvioida yhteisyrityksen tuottamaa lisäarvoa ja sosiaalista vaikutusta, työllisyysvaikutusta sekä sen vaikutusta markkinoihin; katsoo, että arvioinnin tuloksia olisi hyödynnettävä unionin tulevan rahoituksen tai sen uudelleenjakamisen yhteydessä;

18. katsoo, että teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa kysymystä on käsiteltävä kaikissa sopimuksissa, joilla saattaa olla ennakoitu vaikutus tai toiminnan tulos; muistuttaa, että teollis- ja tekijänoikeuksilla pyritään paitsi turvaamaan yksittäisten luovan työn tekijöiden oikeudet myös antamaan yksityiskohtaista tietoa siitä, miten oikeuksia käytetään tulevaisuudessa; panee merkille, että koska toimintaa rahoitetaan myös julkisin varoin, tulosten olisi oltava avoimia ja yleisön saatavilla ja niihin olisi sovellettava tarvittaessa erityisiä vaatimuksia, jotka koskevat esimerkiksi yhteentoimivuutta; kehottaa komissiota esittämään lainsäädäntökehystä, joka koskee teollis- ja tekijänoikeuksia ja niiden täytäntöönpanoa markkinoilla, myös erityisiä vaatimuksia ja voittojen jakamista;

19. panee merkille, että Clean Sky -yhteisyrityksen vuotuisessa toimintakertomuksessa 2019 sukupuolten tasapuolista edustusta koskevat keskeiset tulosindikaattorit vuosina 2018 ja 2019 osoittavat, että vaikka naisten osallistumisaste on jonkin verran kasvussa, se on kuitenkin melko alhainen: naisia on 30 prosenttia ohjelman osanottajista, 16 prosenttia ohjelman koordinaattoreista ja 9–25 prosenttia neuvonantajista ja asiantuntijoista, jotka suorittavat arviointeja ja analyysejä ja työskentelevät tiedekomiteassa; suosittelee, että naisten osallistumista ohjelmaan pyritään jatkuvasti lisäämään;

Henkilöstö ja hankinnat

20. toteaa, että 31. joulukuuta 2019 hyväksytyistä 36:sta väliaikaisen toimihenkilön toimesta 34 oli täytettynä ja että vuonna 2019 yhteisyrityksen palveluksessa työskenteli lisäksi kuusi sopimussuhteista toimihenkilöä ja kaksi kansallista asiantuntijaa henkilöstötaulukon mukaisesti;

21. toteaa, että vuonna 2019 yhteisyritys käynnisti palvelukseenottomenettelyn kuuden avoimen toimen täyttämiseksi; panee lisäksi merkille, että henkilöstösääntöjen alaisten toimien lisäksi yhteisyritys käyttää ulkoisia palveluntarjoajia, viittä tilapäistyöntekijää ja yhtä harjoittelijaa, jotka antavat lisätukea toiminnalle;

22. panee merkille, että hallintoneuvosto hyväksyi vuonna 2019 uuden organisaatiorakenteen, jossa oikeudellinen yksikkö ja viestintäyksikkö raportoivat suoraan toimitusjohtajalle; panee lisäksi merkille, että uusi toimitusjohtaja aloitti tehtävässään 1. helmikuuta 2019; panee myös merkille, että yhteisyritys alkoi käyttää vuoden 2019 alussa komission henkilöstöhallinnon Sysper2-tietojärjestelmää;

23. toteaa, että yhteisyritys pani vuonna 2019 täysimääräisesti täytäntöön laajan viestintäpuitesopimuksen, joka kattaa neljä eri viestintäpakettia ja on voimassa vuosina 2018–2021, ja allekirjoitti tärkeitä tieto- ja viestintätekniikan hankkeita koskevia sopimuksia sekä eri tieto- ja viestintätekniikan palveluja koskevia puitesopimuksia;

Sisäinen valvonta

24. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin, ja että yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta; toteaa, että vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli jo kehittänyt keskeisiä valvontaindikaattoreita kaikkien sisäisen valvonnan periaatteiden osalta, jotta voidaan arvioida yhteisyrityksen kontrollitoimintojen vaikuttavuutta ja havaita valvonnan heikkouksia;

25. panee merkille, että yhteisyritys käynnisti marraskuussa 2019 kirjallisen menettelyn tarkistettujen varainhoitoa koskevien säännöstensä hyväksymiseksi komission suositusten mukaisesti ja että se hyväksyi ne tammikuussa 2020;

26. toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen mukaan komission yhteinen tarkastus vastaa yhteisyrityksen Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuihin kohdistettavista jälkitarkastuksista ja että vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 1,30 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,92 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut); panee merkille myös komission ehdotuksen Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevaksi asetukseksi ja toteaa, että sen mukaan Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, oikaisujen ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon;

27. toteaa, että osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista lopullisille edunsaajille, että tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille ja että yksityiskohtaisissa tarkastuksissa paljastui systeemisiä virheitä, jotka liittyivät ilmoitettuihin henkilöstökuluihin; toteaa, että pääasiallisia virhelähteitä olivat yksilöllisten työtuntien käyttäminen ja yksikkökustannusten käyttö muun muassa sellaisten arviomääräisten erien pohjalta, jotka poikkeavat merkittävästi todellisista yksikkökustannuksista; toteaa myös, että nämä tulokset viittaavat siihen, että virheriski yhteisyrityksessä on kasvanut, koska yhteisyrityksen Horisontti 2020 -hankkeita panee täytäntöön suuri määrä yksityisiä osakkaita sidosyhteisöineen; kehottaa yhteisyritystä tiedottamaan tästä vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle;

28. panee merkille, että yhteisyritys kuuluu komission koordinoiman yhteisen Horisontti 2020 -petostentorjuntastrategian piiriin; panee lisäksi merkille, että yhteisyritys toteutti vuonna 2019 jatkotoimia kahdesta väitetystä petostapauksesta, joista ilmoitettiin Euroopan petostentorjuntavirastolle vuonna 2018 ja joiden osalta Euroopan petostentorjuntaviraston tutkimukset olivat yhä kesken; panee lisäksi merkille, että tapaus, jossa edunsaajan mahdollinen petollinen toiminta vaikutti seitsemännestä puiteohjelmasta peräsin olleisiin yhteisyrityksen avustuksiin, saatettiin päätökseen ilman taloudellisia vaikutuksia tai raportoituja tappioita; toteaa, että vuonna 2019 Euroopan petostentorjuntavirastolle ei raportoitu uusista tapauksista ja että yhteisyritys on alkanut laatia petostentorjuntastrategiaa, joka koskee sisäisiä prosesseja ja erityisiä määrärahoja, joita yhteinen petostentorjuntastrategia ei kata; kehottaa yhteisyritystä tiedottamaan tästä vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle;

Sisäinen tarkastus

29. panee merkille, että yhteisyritys vastaanotti toukokuussa 2019 sisäisen tarkastuksen uuden strategisen tarkastussuunnitelman vuosille 2019–2021 ja että siinä valittiin kolme mahdollista tarkastuskohdetta, joihin liittyy merkittäviä riskejä ja jotka olivat operatiiviset prosessit (avustusten hallinnointi), uusien sisäisen valvonnan periaatteiden täytäntöönpano ja uudet tietosuojasäännöt; panee lisäksi merkille, että avustussopimusten täytäntöönpanoa koskevan uuden suunnitelman ensimmäinen tarkastus aloitettiin marraskuussa 2019; panee myös merkille, että yhteisyritys sai useita suosituksia, joista kaksi katsottiin erittäin tärkeiksi; toteaa, että nämä suositukset sisältyivät edelliseen tarkastukseen ja olivat vielä kesken; kehottaa yhteisyritystä tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle asian edistymisestä;

30. panee merkille, että sisäinen tarkastaja vahvisti hallintoneuvostolle toimielinten välisen sopimuksen standardien mukaisen organisatorisen riippumattomuutensa mutta korosti, että tarkastuslausumaan liittyvät tarkastukset eivät välttämättä ole objektiivisia.